

Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Fotoğraf Dersinin İşlenişine İlişkin Tutum ve Beklentileri

Hami Onur BİNGÖL*

Özet

Bu araştırmada amaçlanan, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında, lisans düzeyinde fotoğraf dersini alan öğretmen adaylarının, dersin işlenişine, müfredatı ve kapsamına ilişkin tutumları ile beklentilerini ortaya koymak ve sadece ders işleniş boyutunu dikkate alarak, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarındaki fotoğraf derslerinin bilimsellik seviyesini belirlemektir.

Bu amaca ulaşabilmek için YÖK çatısı altında faaliyet göstermekte olan 9 üniversite ile irtibata geçilmiştir. Araştırmanın evrenini Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri, örneklemini ise seçkisiz yöntem ile belirlenmiş 9 üniversiteye ait Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil olan öğrencilere ilişkin demografik bilgiler tablo halinde yüzde ve frekans olarak sunulmuştur. Uygulanan ölçme aracından alınan sonuçların cinsiyet, üniversite, anasanaat atölye türü ve sınıf gibi bağımsız değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği hem bağımsız örneklem testi için (t) testi ve tek yönlü varyans analizi, hem de non parametrik testlerden Mann Whitney U testi ve KruskalWalls testleri ile ölçülmüştür. Verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma istatistikleri değerlendirilmiştir.

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin çözümlenmeleri için SPSS 15 ve ITEMAN paket yazılımlarından faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda, uygulanan ölçme aracına verilen tepkilerde, cinsiyet bakımından anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında fotoğraf dersini alan görsel sanatlar öğretmeni adaylarının, fotoğraf derslerinin işlenişine ilişkin tutum ve beklentilerinin üniversite, anasanaat atölye ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterdiği görülmüştür.

Fotoğraf dersini alan öğrencilerin, genel manada ders işlenişinin yetkinliğinden memnun olmadığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Resim-iş eğitimi, fotoğraf, fotoğraf eğitimi, görsel sanatlar öğretmeni.

*Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi

**Attitude and Expectations of Candidate Visual Arts Teachers'
Towards Teaching Process of Photography Course**

Abstract

Purpose of this research is to present attitude and expectations of candidate educators towards photography course by the extent of teaching process, and curriculum. Furthermore, research aims to determine scientific level of the course in terms of teaching process dimension only. Photography is an undergraduate level course in art education departments

Nine universities that are under the roof of YÖK were contacted in order to achieve this aim. Art education departments' universe, independently selected departments from abovementioned 9 departments form the sample of the research.

The demographic information about the students that participating the research are presented in the form of percentage and frequency tables. Results from the research' s measurement tool, surveyed with using "t" test and one way variance test and also non-parametric tests of "Mann Whitney U" and "KruskalWalls" if may differ according to independent variables such as gender, university, department, studio and course.

SPSS 15 and ITEMAN software utilized analysing the data that used in the research process. As a result of research, the reaction of the measuring instrument, a significant difference was observed in terms of gender. Therefore, the visual arts educator candidates who attended the photography course in art education department, displayed significant difference in their attitude and expectations of the students towards university, department studio and course level.

It can be argued that the students are not satisfied with the over all sense of competence of the photography class.

Keywords: Art education, photography, photography education, visual arts educator.

1. Giriş

1.1. Problem

Güzel sanatlar eğitimi bölümleri, çocuğun gelecekte uğraşacağı disiplin her ne olursa olsun, işine sanat ve estetiği de katmayı öğreten öğretmenleri yetiştiren kurumlardır. Günümüzde toplum tarafından pek önemsenmese de, güzel sanatlar eğitimi bölümleri bu vasıflarıyla, aslında çok önemli bir vazifeyi görev edinmiş durumdadırlar. İlköğretim çağında tutarlı bir sanat eğitiminden geçmemiş bireyin, ileriki yaşlarında dünyaya estetik bir pencereden bakamayacağı beklendik bir sonuçtur. Bu iddianın en büyük ispatı için, yaşadığımız çevredeki yollara, binalara, trafik levhalarının konumuna, kaldırımların yapılarına bakmamız yeterlidir.

Yukarıda verilen örneklerden yola çıkıp, bir öz eleştiri de yaparak, ilk ve orta dereceli eğitim kurumlarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerini değil de, o öğretmenleri yetiştiren kurumları, yapılarını, öğretim üyesi yeterliliklerini, bilim ve teknolojiyi sentez yapma kabiliyetlerini sorgulamak daha önemlidir. Zira ülkemizde yarım asrı aşkın bir süredir, plastik sanatlara ve görsel sanatlar eğitimine öğretmen yetiştiren kurumlar zaten bulunmaktadır.

Günümüzde Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı programlarının eski dönemlere göre her bakımdan daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Zira teknoloji gelişmiş, bölüm öğrencilerinin uygulamalı derslerinde kullanması gereken materyallerin tedarik edilmesi kolaylaşmış ve bilgisayar teknolojisi gerek öğrenciler, gerekse öğretim elemanları tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Ancak bilim ve teknolojinin son imkânları devletimiz tarafından hem öğrencilere hem de öğretim elemanlarına sunulmasına karşın, ne derece etkin biçimde kullanıldığı net olarak bilinmemektedir.

Resim-iş eğitimi anabilim dallarında, sayısal teknoloji ve sanatın bir araya geldiği disiplinlerden bir tanesi de fotoğraf dersleridir. Fotoğraf dersi, plastik sanatların bir dalı olarak programda yer alan derslerden birisidir. Ülkemizdeki Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarının tümünün müfredatında bulunan bu ders, kimi üniversitelerde öğretim elemanı eksikliğinden dolayı açılmamaktadır. Dersin açıldığı üniversitelerimizde ise sayısal teknolojiye geçişten dolayı, öğretim elemanlarının konu hakkındaki bilgi düzeyleri, öğrenciye ne verebildikleri bilinmemektedir. Zira yaşadığımız dönemde, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında yürümekte olan fotoğraf derslerinde, gerek öğretim elemanı gerekse öğrencilerin sayısal fotoğraf makineleri kullanıyor olmaları çok yüksek bir ihtimaldir. Ayrıca Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarındaki fotoğraf dersinin kur tanımı analog fotoğraf sistemine göre düzenlenmiştir. Bu duruma karşın hem öğretim elemanı,

hem de öğrencilerin sayısal fotoğraf makinelerini kullanıyor olması düşündürücüdür. Bu karmaşıklıktan ötürü, ülke sathındaki üniversitelerde bulunan Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda yürütülmekte olan fotoğraf derslerinin birbiriyle eş güdümlü olarak işlenmesinin de önü tıkanmış olmaktadır. Sonuç olarak okullardan mezun olan genç öğretmenlerin, alan bilgisi noktasında birbirleriyle eş olmasının da önü tamamen kapanmıştır. Bu durum, ülkemizin görsel sanatlar eğitimi alanında başarılı bir ülke olmasını da engellemektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmadaki genel amaç, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda, lisans düzeyinde fotoğraf dersini alan öğrencilerin, dersin işlenişi hakkındaki görüş ve beklentilerini tespit etmek, güzel sanatlar eğitimine katkılarını tespit etmek ve Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarındaki fotoğraf derslerinin bilimsellik seviyesini ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki soruya cevap aranmıştır;

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında fotoğraf dersini almış öğrencilerin "ders işlenişi" hakkındaki görüş ve beklentileri nedir? Bu görüş ve beklentiler arasında cinsiyet, okuduğu üniversite, sınıf ve anasanat atölye türüne göre anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi iki boyutla ortaya koyulmaktadır. Birincisi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarının lisans düzeyindeki ders programlarında yer alan fotoğraf dersinin, günümüz teknolojisine paralel ilerleyip ilerlemediği, derste yaşanan problemlerin tespiti ve çözümü, güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde önemli bir boşluğu doldurması bakımından önemlidir. Bir diğer önem ise, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında verilen fotoğraf derslerinin kur tanımlarında, sayısal fotoğraf kavramının nasıl verimli kullanılacağına ilişkin gelecekteki çalışmalara öncülük etmesidir.

1.4. Varsayımlar

1- Ülkemizdeki Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarının lisans düzeyindeki fotoğraf dersleri ortak veya benzer bir programla uygulanmaktadır.

2- Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir), Gazi Üniversitesi (Ankara), Marmara Üniversitesi (İstanbul), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun),

Selçuk Üniversitesi (Konya) Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda verilmekte olan fotoğraf derslerinin içeriği benzer niteliktedir.

1.5.1. Sınırlılıklar

1- Araştırmada sadece Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda lisans düzeyinde öğrenim gören ve fotoğraf dersi almış öğrencilerle sınırlıdır.

2- Araştırma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir), Gazi Üniversitesi (Ankara), Marmara Üniversitesi (İstanbul), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun), Selçuk Üniversitesi (Konya), Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.

3- Örneklem fotoğraf dersini almış ve almakta olan öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.

2.Kavramsal Çerçeve

2.1. Sanat ve Teknoloji

Teknolojinin sanat üzerindeki etkileri neler? Dijital ortamlarda üretilen bir çalışma sanat olarak değerlendirilebilir mi? İşte bu sorular sanatla ilgilenenleri ikiye bölmüş, teknolojiyi sanatın içine alarak benimseyen ve onu bir nimet olarak gören kesim ile teknolojiyi sanattan uzak tutmaya çalışan, eski yöntemlerde ısrar eden bir kesim yaratmıştır. Teknolojiyle içli dışlı olmayanlar elbette ki sanatın içine teknolojiyi almazlar. Bu durum, çağın gerisinde kalmak mı, kalmamak mı? İşte bu kişiyle alakalıdır. Ancak hala "Sanat Nedir?" sorusuna cevap aranan bir yerde teknoloji konusu elbette ki tartışmaya açık bir konudur. Ama bilindik bir şeydir ki; teknoloji yeni çağın avantajı ve yeni yetişen kişilerin kullandığı ve hakim olduğu bir özelliktir (Siyah, 2009: s. 132-135). Teknolojiye hayal gücünü katan toplumlar, dünyadaki emsalleri arasında ön plana çıkmaktadırlar.

Gelişen teknoloji ile birlikte coğrafi kısıtlamaların azalması, fiziksel engellerin ortadan kalkması, dijital (sayısal) teknolojilerin ucuzlaması gibi etkenler insanlığın yaşamında sanatsal ve kültürel anlamda değişimleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle dijital (sayısal) teknolojiye yönelik yeni vaatler ve olanaklar, geleneksel sanata meydan okuyarak, yeni biçimsel sunumların oluşmasına neden olurken, yeni anlatım biçimlerini de doğurmuştur. Dijital teknolojilerin merkezinde bulunan bilgisayar, günümüzde sanat ve sanat yapıtını üretme biçimlerinde değişikliklere

neden olmuştur (Sağlamtimur, 2010: s. 214). Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir. Günümüzde geleneksel sanatçıların sayısal tekniklerle üretilen sanatlara olan yaklaşımı ortadadır. Sayısal sanatlar ve özellikle de sayısal fotoğraf eserleri izleyeni ürperten sonuçlara sahip olsa da, üretiminde kullanılan cihazların elektronik olması, üretim sürecinde bilgisayar ve bilgisayar teknolojilerinden faydalanılması gibi faktörler kimi sanatçılar tarafından basit görünmektedir. Oysaki sanatta öz olan şeylerden birisi el emeği olduğu gibi aynı zamanda düşünce ve görüştür.

Sayısal fotoğraf el emeğini azaltmış olabilir ancak bununla birlikte hayal gücünün sınırlarını da genişletmiştir. Günümüzde en etkili fotoğraf sanatçılarının geçmişi incelendiğinde resim ve desen çalışmaları ile ilgilendikleri görülmüştür. Sayısal fotoğraf eserlerini herkesin üretebileceği doğrudur. Ancak bir sanat eseri niteliğindeki sayısal fotoğraflar, yüksek oranda sanat eğitimi almış insanların çalışmalarıdır.

2.2. Resim-İş Eğitiminde Fotoğraf

Günümüzde birçok Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda fotoğraf derslerine gereken önem gösterilmemektedir Hatta araştırma sürecinde iletişime geçilen ülke sathındaki 27 Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'ndan birçoğunda fotoğraf dersinin müfredatta yer almadığı görülmüştür. Ancak ülkemizdeki sanat eğitimi tarihine baktığımız zaman, 1932 yılında henüz 9 yıllık genç bir cumhuriyet olan ülkemizin, öğretmen ihtiyacını karşılamak için kurulan Orta Muallim Mektebi (ilk önceleri Gazi Eğitim Enstitüsü ve günümüzde Gazi Üniversitesi) müfredatında Resim ve Elişleri şubesinde fotoğraf dersine rastlanılmıştır. O zamanın teknolojik imkansızlık ve olanaksızlıkları, finansman eksikliği göz önüne alındığında, günümüz Türkiye'sinin yüksek öğretim kurumlarında fotoğraf dersinin eksik olduğu üniversiteler olması düşündürücüdür.

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında fotoğraf eğitiminin geçmişi ile ilgili olarak Çoban'dan (1993: s. 69) edindiğimiz bilgilere göre;

1932 yılında Resim ve Elişleri Şubesi'nin 1934 yılında bir şube altında birleştirilmesinden sonra, aynı yıl Resim-iş bölümünün müfredat programı düzenlenmiştir. 1934 müfredat programında ders gruplarının toplam saat oranı; Resim atölye dersleri %21,11, diğer sanat atölye dersleri (yazı, modelaj, fotoğraf) %19,99, İş atölyesi dersleri (ağaç işleri, maden işleri, mukavva işleri) %26,66, öğretmenlik meslek dersleri %15,55, genel kültür ve kuramsal dersler %16,66'dır.

Çoban'ın bu tespitinden de görülebileceği gibi fotoğraf dersleri, güzel sanatlar eğitiminin ilk dönemlerinde bile akademik müfredatta yer

almıştır. Bu da fotoğraf sanatının plastik sanatlar eğitimindeki önemini vurgulamaktadır.

Dijital (sayısal) fotoğrafçılık, pek çok eğitmenin sahip olduğu fotoğraf çekme ve görüntüleme becerisi üzerine kurulu olması nedeniyle, sınıfta kullanmak için cazip bir teknolojidir. Dijital fotoğrafçılık, bazı yönleriyle geleneksel fotoğrafçılıktan farklıdır. Bu farkları kavrama, kazanma, analiz etme, yaratma ve fotoğraflarla daha kolay iletişim kurmayı sağlamaktadır. En önemlisi, dijital fotoğrafçılığın anahtar kavramlarını anlamak, dijital kamera ve fotoğrafları kullanmayı kolaylaştırmakta ve teknik destekten ziyade içeriğin öğrenilmesine yoğunlaşmalarını sağlamaktadır (Chamberlin, 2004: s. 38). Günümüzde Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda yaşanan büyük sıkıntılardan birisi de fotoğraf dersini verecek donanımlı öğretim elemanı sıkıntısıdır. Konu ile ilgili ayrı bir sıkıntı ise fotoğrafın artık sayısal ortama geçmiş olmasıdır. Sayısal fotoğraf, bir anlamda bilgisayar da demektir. Bilgisayar ve yazılımlarını donanımlı bir şekilde bilmeyen öğretim elemanlarının öğrenciye ne derece faydalı olacağı da tartışmaya açık bir konudur.

2.3. Teknolojik Gelişmeler ve Fotoğraf

Sayısal sanatın geleneksel formları arasında baskılar, fotoğraflar, heykeller, enstalasyonlar, video, canlandırma animasyon müzik ve performans sayılabilir. Ortam olarak kullanılmasında ise (yeni formlar) işin üretiminden sunumuna kadar dijital (sayısal) teknolojileri kullanıp olanaklarının irdelenmesi söz konusudur (sanal gerçeklik, yazılım sanatı, ağ sanatı vb.). Bilgisayar sayesinde sanatçılar daha önce hayal bile edemeyecekleri olanaklara sahip olmuşlardır. Bu olanaklar içerisinde ilk akla gelenler, elle yaratılması imkansız karmaşık görüntülerin ve olası varyasyonların saniyeler içinde oluşturulması, üç boyutlu programlarda modellenen heykellerin istenilen boyutlarda yorumlanması ve tercih edilen malzemeden maddesel hale dönüştürülmesi, internet aracılığıyla dünyanın her tarafına işini saniyeler içerisinde aktarabilme ve paylaşabilme imkanı sayılabilir (Tanyıldızı, 2008: s. 8-9).

Günümüzde fotoğrafçılıktaki en önemli gelişme, filmi ortadan kaldıran sayısal sistemdir. Sayısal sistem, bir tür kayıt ve kopyalama sistemidir. Bugün sayısal makinelerin fotoğrafçılıktaki yerini almasıyla birlikte, birçok fotoğrafçı da sayısal makine sahibi olmuştur (Uygun, 2007: 86). Artık profesyonel olarak fotoğrafla ilgilenen insanlar, sayısal fotoğraf makinesi almaya karar vermelerindeki sebebi, görüntülerin büyük ekranda

izlenilebilmesini ve daha kısa sürede daha doğru seçim yapılabilmesini göstermektedir.

2.4. Bilgisayar ve Fotoğraf

Son birkaç yılda sayısal fotoğrafçılık (bilgisayar teknolojisiyle eşgüdümlü olarak) hızla gelişmiş, kişisel bilgisayarlar ve internet yoluyla teşvik edilmiştir. Sayısal kameralardan ve taranmış filmlerden basılan görüntüler, internet ve mobil iletişim ağları vasıtasıyla, masaüstünden masaüstüne ve mobil görüntü gösterme araçlarına ve merkezi sayısal fotoğraf hizmet sağlayıcılarına (veya bunlardan birbirine) kademeli olarak aktarılabilenmektedir (Parulski ve Rabbani, 2000: s. 104).

Fotoğraf, yapısal olarak sanatsal bir aktivite olduğu kadar, teknik gerektiren bir disiplin olma özelliğini de içinde barındırmaktadır. Her zaman yakındığımız fotoğrafın belirli zorlukları ve engellerini ortadan kaldıran bilgisayar programlarının varlığı bizlere yeni güç katacak, bu sayede sınırlarımızı biraz daha genişletecektir (Ürper, 2011). Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarımızda da fotoğraf dersi tamamen dijital fotoğraf makineleri ile işlenmektedir. Bu noktada, bilgisayar ve kamera arasındaki ilişkinin ayrılmazlığı, mecburen, fotoğraf derslerinin işlenişine de yansımaktadır.

3.Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada betimsel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı lisans programında öğrenim gören öğrencilerin ders işleniş ile ilgili görüş ve düşüncelerine başvurulmuş, tutum ölçeği ve doküman incelemesinden faydalanılmıştır. Ölçme aracı çalışması için de uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırmanın tarama verilerini elde edebilmek amacıyla Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir), Gazi Üniversitesi (Ankara), Marmara Üniversitesi (İstanbul), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun), Selçuk Üniversitesi (Konya) Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler ile çalışılmıştır. Öğrencilerin bölüm müfredat programındaki fotoğraf derslerini alıyor ya da almış olmalarına dikkat edilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2010 – 2011 eğitim-öğretim yılında, Yüksek Öğretim Kurumu çatısı altında görev yapan Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları, örneklemini ise Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas), Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir), Gazi Üniversitesi (Ankara), Marmara Üniversitesi (İstanbul), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun), Selçuk Üniversitesi (Konya), Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem aynı zamanda bu öğrencilerin fotoğraf dersini alıyor ya da almış olması ile de sınırlandırılmıştır.

4. Bulgular ve Yorum

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere Ait Demografik Özelliklerin Dağılımı

Araştırmanın amacına ilişkin bulgulara yer vermeden önce ölçme aracının 1. bölümünden toplanan verilere (demografik bilgiler) ilişkin bulgular Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	191	61%
	Erkek	122	39%
Üniversite	Atatürk	33	11%
	Cumhuriyet	49	16%
	Dokuz Eylül	12	4%
	Gazi	78	25%
	İbrahim Çeçen	47	15%
	İzzet Baysal	26	8%
	Marmara	17	5%
	Ondokuz Mayıs	23	7%
	Selçuk	28	9%

Bölüm	Fotoğraf	26	8%
	Grafik	89	28%
	Heykel	19	6%
	Resim	179	57%
Sınıf	2.sınıf	86	27%
	3.sınıf	87	28%
	4.sınıf	140	45%
Toplam		313	100%

Öğrencilerin %57'si Resim, %28'i Grafik, %8'i Fotoğraf ve %6'sı Heykel anasanat atölyesinde öğrenim görmektedir. Araştırma sürecinde temel amaçlardan birisi de Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda verilen tüm anasanat atölye öğrencilerinin görüş ve bilgilerine ulaşmak olmuştur.

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda öğrenci tercihinin bırakılan ve en yüksek tercihi alan anasanat atölye alanının resim olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum ülke sathına yayılmış 9 farklı üniversiteden gelen sonuçlarda da açıkça görülmektedir. Bunu sırasıyla grafik anasanat atölye, heykel anasanat atölye, özgün baskı anasanat atölye, fotoğraf anasanat atölye gibi plastik sanatların farklı dalları izlemektedir. Tüm katılımcılar arasında 2 adet özgün baskı anasanat atölye bulunmaktadır. Ancak bu durumun ölçme-değerlendirme ve istatistik noktasında oluşturacağı olumsuz etkilerden dolayı, bu 2 özgün baskı anasanat atölye değişkeni, uzman görüş ve tavsiyesi ile fotoğraf anasanat atölye olarak değerlendirilmiştir.

Ek olarak araştırma sürecinde konunun özelliğinden dolayı, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda ender karşılaşılan fotoğraf anasanat atölye öğrencileri özellikle araştırmaya dahil edilmeye çalışılmıştır.

4.2. Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında Fotoğraf Dersini Almış Öğrencilerin "Dersin İşlenişi" Hakkındaki Görüş ve Beklentilerine İlişkin Bulgular

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında fotoğraf dersini almış öğrencilerin cinsiyetlerine göre "dersin işlenişine" ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı, parametrik testlerden

bağımsız örneklem için t testi ve non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Ders İşlenişine İlişkin Görüşlerin Mann Whitney U Testi İle Analizi

	Cinsi yet	N	Ortalama	Std. Sapma	Bağımsız Örneklem için t testi	Mann Whitney U testi			
						Sd	p	U	p
Ders İşlenişi	Kız	19	2,76	0,93	-2,054	311	0,041*	9.962	0,030*
	Erkek	12	2,98	0,91					

Erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.98$), nispeten kız öğrencilere ($\bar{X}=2.76$) göre “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri daha olumlu bulunmuştur. İstatistiksel olarak kız ve erkek öğrencilerin “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında fotoğraf dersini almış öğrencilerin eğitim aldıkları üniversitelere göre “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve non-parametrik testlerden KruskalWalls testi ile analiz edilmiş sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Ders İşlenişine İlişkin Görüşlerin KruskalWalls Testi İle Analizi

Üniversite	N	Ortalama	Std. Sapma	Varyans Analizi		KruskalWalls Testi		Anlamlı Fark
				F	p	Z	p	
Atatürk	3	3,12	0,43	61,076	0,000*	192,927	0,001*	*Atatürk – Gazi
Cumhuriyet	4	2,04	0,51					*Atatürk – İzzet
Dokuz Eylül	1	4,30	0,19					Baysal
Gazi	7	2,11	0,35					*Atatürk – Ondokuz Mayıs
İbrahim Çeçen	4	2,80	0,80					*Cumhuriyet ile diğer
İzzet	2	3,73	0,66					

Baysal	6			üniversitel
Marmara	1	3,24	0,74	er
	7			* Dokuz
Ondokuz	2	4,00	0,52	Eylül ile
Mayıs	3			diğer
Selçuk	2	3,40	0,84	üniversitel
	8			er

*p<0.05

Dokuz Eylül Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{X}=4.30$), diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere göre "dersin işlenişine" ilişkin görüş ve beklentileri daha olumlu bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre "dersin işlenişine" ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bulunan bu fark, Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile Gazi, İzzet Baysal, Ondokuz Mayıs Üniversiteleri'nde öğrenim gören; Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile diğer üniversitelerde öğrenim gören; Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasındadır.

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda fotoğraf dersini almış öğrencilerin eğitim aldıkları anasanat atölye değişkenlerine göre "dersin işlenişine" ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis testi ile analiz edilmiş ve sonuçları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4: Anasanat Atölye Değişkenine Göre Ders İşlenişine İlişkin Görüşler Arasındaki Farkın Kruskal-Wallis Testi

Bölüm	N	Ortalama	Std. Sapma	Varyans Analizi	Kruskal-Wallis Testi	Anlamlı Fark	
						F	p
Fotoğraf	26	3,36	0,79	8,720	0,000	25,849	0,000*
Grafi	89	3,04	1,04				*Fotoğraf - Heykel

k				Resim
Heyk	19	2,17	0,58	*Grafik -
el				Heykel
Resi	17	2,74	0,85	*Resim -
m	9			Heykel

*p<0.05

Fotoğraf anasanat atölyesinde öğrenim gören öğrencilerin (\bar{X} =3.36), grafik, heykel ve resim anasanat atölyelerinde öğrenim gören öğrencilere göre “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri daha olumlu bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri anasanat atölyeye göre “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05). Bulunan bu fark, fotoğraf anasanat atölyesinde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile heykel ve resim anasanat atölyesinde öğrenim gören; heykel bölümünde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile grafik ve resim bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasındadır.

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları’nda fotoğraf dersini almış öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyelerine göre “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve non-parametrik testlerden KruskalWallis testi ile analiz edilmiş sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Sınıf Seviyelerine Göre Ders İşlenişine İlişkin Görüşler Arasındaki Farkın KruskalWallis Testi

Bölüm	N	Ortalama	Std. Sapma	Varyans Analizi		KruskalWallis Testi		Anlamlı Fark
				F	p	Z	p	
2.sınıf	86	2,67	0,69	4,83	0,009	7,458	0,02*	*2.sınıf -
3.sınıf	87	2,73	0,97	7	*			4.sınıf
4.sınıf	14	3,02	1,00					

*p<0.05

4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin (\bar{X} =3.02), 2. ve 3. sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri daha

olumlu bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyelerine göre “dersin işlenişine” ilişkin görüş ve beklentileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bulunan bu fark, 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasındadır.

4.3. Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları’nda Fotoğraf Dersini Almış ya da Almakta Olan Öğrencilerin Görüş ve Beklentilerine İlişkin Yüzde Frekans Dağılımları

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları’nda fotoğraf dersini almış öğrencilerin sayısal fotoğraf dersinin işlenişine ilişkin görüşleri Tablo 6’da gösterilmiştir.

	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1-Fotoğraf dersini almış olmam, yaratıcı düşünme yetimi olumlu yönde etkiledi.	2	%0,6	1	%4,3	4	%15,9	14	%47,7	1	%3,2
2-Aldığım fotoğraf dersi içeriği, çağın getirdiği teknolojiye göre düzenlenmiştir.	9	%30,3	8	%26,7	4	%13,3	65	%210,8	2	%7,0
3-Fotoğraf derslerinde, sayısal fotoğraf makinesi sistemi, detaylı bir biçimde öğretilir.	8	%27,5	8	%26,7	5	%16,3	72	%230,0	2	%7,0
4-Aldığım fotoğraf derslerinde sayısal fotoğraf makinelerinden detaylı biçimde	7	%22,4	9	%29,4	4	%14,4	61	%195,5	4	%13,3

bahsedilmektedir.

5-Fotoğraf dersini aldığım öğretim elemanı, görüntü işleme yazılımlarını (photoshop vb.) yetkin biçimde kullanabilmektedir.	8	%2	6	%1	6	%	50	%1	5	%1
	4	6,8	2	9,8	6	21,1		6,0	1	6,3
6-Dersi aldığım öğretim elemanı, sayısal fotoğrafçılık konusunda yeterli düzeyde bilgiye sahipti.	6	%1	7	%2	6	%	64	%2	5	%1
	2	9,8	2	3,0	2	19,8		0,4	3	6,9
7-Fotoğraf dersini aldığım öğretim elemanından, sayısal fotoğrafçılık konusunda birçok bilgi aldım.	7	%2	6	%2	6	%	77	%2	3	%1
	7	4,6	3	0,1	3	20,1		4,6	3	0,5
8-Fotoğraf dersini aldığım öğretim elemanından, sayısal fotoğraf işleme uygulamaları konusunda birçok bilgi aldım.	7	%2	7	%2	6	%	68	%2	3	%1
	0	2,4	2	3,0	5	20,8		1,7	8	2,1
9-Fotoğraf dersinde kullandığım cihazın yetkinlik ve özellikleri hakkında bilgi sahibiyim.	6	%2	7	%2	6	%	78	%2	3	%1
	5	0,8	1	2,7	1	19,5		4,9	8	2,1
10-Bölümümde fotoğraf dersleri çağın gerektirdiği teknolojik donanımlar ile işlendi.	1	%3	7	%2	4	%	61	%1	2	%8,
	0	2,6	8	4,9	6	14,7		9,5	6	3

5. Sonuç ve Öneriler

5.1. Sonuç

1) Araştırmada örnekleme oluşturan 9 farklı üniversite, farklı eğitim koşullarında öğrenci yetiştirmesine karşın, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu, seçenekleri arasında fotoğraf anasanat atölyesi olması halinde, bu yönde bir eğilim göstereceğini beyan etmiştir.

2) Araştırmaya iştirak eden öğretmen adayları, fotoğraf dersinin verildiği tüm Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında, en azından temel düzeyde bir fotoğraf stüdyosu olmasının, fotoğraf derslerinin daha verimli geçmesini sağlayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

3) Erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.98$), nispeten kız öğrencilere ($\bar{X}=2.76$) göre fotoğraf derslerinin işlenişine ilişkin görüş ve beklentileri daha olumlu bulunmuştur.

4) Fotoğraf anasanat atölyesinde öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{X}=3.36$), grafik, heykel ve resim anasanat atölyelerinde öğrenim gören öğrencilere göre fotoğraf derslerinin işlenişine ilişkin görüş ve beklentileri daha olumlu bulunmuştur.

5) 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{X}=3.02$), 2 ve 3. sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre "dersin işlenişine" ilişkin görüş ve beklentileri daha olumlu bulunmuştur.

6) Araştırmaya katılan öğrencilerin 84'ü (%26,8), "Fotoğraf dersini aldığım öğretim elemanı, görüntü işleme yazılımlarını (photoshop vb.) yetkin biçimde kullanabilmektedir." ifadesinde "Hiç Katılmıyorum" şeklinde tepki göstermiştir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara ve gelecekte yapılacak araştırmalara fayda sağlayabileceği düşüncesiyle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1) Bazı Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarımızda fotoğraf dersi müfredatta bulunmaktadır. Ancak verilen fotoğraf derslerinin güncelliği ve farklı okullarda eşit seviyede öğretilmesi noktasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Yapılan araştırmada öğrencilerin, sayısal platforma da taşınmasıyla birlikte fotoğraf sanatına ne denli ilgi duyduğu ortaya çıkmıştır. Ancak öğretim elemanı yeterliliği ve üniversite imkanlarının seviyesi noktasında yaşanan sıkıntılar giderilerek, eşit seviyede bir öğretim sürecinin başlaması sağlanmalıdır.

2) Yüksek Öğretim Kurumu çatısı altında bulunan 27 Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'ndan birçoğunun ders programı listesinde fotoğraf dersi bulunmamaktadır. Bu durumun temel nedeni öğretim elemanı

eksikliğidir. Yüksek Öğretim Kurumu'nun Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları'nda yaşanmakta olunan ama farkında olunmayan soruna çözüm üretmesi gerekmektedir.

3) Yeni Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalları kurulurken, fotoğraf dersi ihtiyacını karşılayacak, teknolojik bilgi birikimi ve akademik yetkinliğe sahip öğretim üyesi ihtiyacı karşılanarak, çağın ve öğretmen adaylarının beklentileri karşılanmalıdır.

Kaynakça

Chamberlin, B. (2004). Key Concepts for Digital Photography.

Learning&Leading With Technology. Sayı: 31. Amerika Birleşik Devletleri: International Society for Technology in Education Pres,

Çoban, İ. (1993). Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nün Çağdaş Türk Resim Sanatı İçerisindeki Yeri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Parulski, K. ve Rabbani, M. (2000). The Continuing Evolution of Digital Cameras and Digital Photography Systems. Geneva, İsviçre, ISCAS 2000 - IEEE International Symposium on Circuits and Systems, May 28-31, 2000,

Sağlamtimur, Z. Ö. (2010). Dijital Sanat. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,

Siyah, M.A. (Şubat 2009). Sanat ve Teknoloji. Sanal Kurs Dergisi. 8. 132-135,

Tanyıldızı, B. (2008). Çağdaş Resim Sanatında Dijital Görüntü Estetiği. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü,

Ürper, O. Bilgisayar ve Fotoğraf. Fotoğrafya E-Dergi, Sayı 1, <http://www.fotografya.gen.tr/issue-1/bilgisayar.html> adresinden, 02 Mayıs 2011 tarihinde alınmıştır).

web